

CULTURA I ESPECTACLES

39 'L'home duplicat',
de Saramago

40 Els 40 anys
d'Els Joglars

Redacció
BARCELONA

L'escriptor Joan Ferraté va ser incinerat ahir a la tarda en un acte discret al cementiri de Collserola després que morís diumenge a la nit a l'edat de 78 anys mentre dormia.

Joan Ferraté, germà del també poeta Gabriel Ferrater, va néixer a Reus el 1924 i aquesta setmana moria a casa seva després d'una llarga trajectòria dedicada a la literatura des del seu triple vessant de poeta, estudiós de la literatura i traductor.

Intellectual d'amplis horitzons, ha deixat estudis sobre Ausiàs March, Carles Riba i Josep Carner, i traduccions de Cavafis, poetes grecs arcaics i, fins i tot, de poesies de Du Fu que donen una idea de la seva vasta cultura, enriquida per les temporades en què va viure al Canadà, on va fer classes de literatura comparada durant més de vint anys, i a Cuba, on va fer d'assessor educatiu.

Passió literària

Aquesta tasca docent la va compaginar amb feines editorials a Seix Barral i amb la publicació d'assajos, fins que va tornar a Barcelona per jubilar-se fa gairebé trenta anys. Entre els seus interlocutors i deixebles hi havia Gil de Biedma, Pere Gimferrer, Salvador Oliva, Jordi Cornudella, Núria Perpinyà i editors com Jaume Vallcorba i Xavier Folch. Amb ells i amb molts altres escriptors i lectors va mantenir una relació basada en la conversa sobre literatura, una passió que ell mantenia allunyada de les ansies de promoció i poder. I com a bon intel·lectual, Joan Ferraté també tenia la seva visió crítica sobre la situació del país, un país de "l'anar fent", com deia ell, la literatura del qual va saber donar a conèixer al món.

A banda de traduir els poemes dels altres, els propis els va recollir a *Catàleg general 1952-1981*, un llibre publicat a Quaderns Crema el 1987, on hi ha poemes sorgits de les seves moltes lectures i de la seva vida, estroncada diumenge a la nit mentre dormia.

Mor el poeta, crític i traductor Joan Ferraté

Joan Ferraté ha deixat estudis crítics i traduccions de grans poetes

RAIMON SOLÀ / ARXIU

IN MEMORIAM

Lector i escriptor

Manel Ollé

Enemic de solemnitats i d'efusions sentimentals, Joan Ferraté hauria detestat que justament ara tots plegats ens posem a elogiar el que ha anat escrivint i dient al llarg dels anys. Però seria injust no fer-ho. Mal que pesi a alguns, Joan Ferraté és tot un referent d'exigència, de lucidesa i de passió en les diferents facetes de la seva acció literària: com a crític, com a editor de textos, com a traductor, com a poeta.

Va escriure Joan Ferraté que no "havia acceptat mai que fos natural l'atmosfera de covardia i reticència que ha prevalgut sempre en els cercles intel·lectuals d'aquesta terra", i que potser per això n'havia passat fora mitja vida, sense

cap recança. En un medi literari marcat pel bany maria i la submissió a dictats, Joan Ferraté sempre va anar al seu aire. I això és molt d'agrair. Quan a mitjans dels anys vuitanta va tornar a Catalunya, ja jubilat de la seva tasca professoral al Canadà, va convertir-se en una presència estimulante, provocadora i aguda.

Amb Joan Ferraté trobem el cas gairebé únic d'un crític que no s'ha mogut per les ganes de remenar les cireres sinó per una passió lectora persistent i aprofundida, per un afany d'entendre i ajudar a entendre aquells escriptors que l'han marcat (Ausiàs March, T.S. Eliot, Josep Carner, Carles Riba...). Es tracta

també del cas gairebé únic d'un crític que, en comptes d'embolicar la troca amb l'habitual propagació d'esquemes, estereotips i servituds ideològiques o personals, ha contribuït decisivament a l'apreciació ajustada d'alguns dels millors autors que han escrit en català.

Segons un inventari que va fer Albert Manent, durant la dècada dels anys cinquanta Josep Carner va arribar a tenir un màxim de quatre lectors (el mateix Albert Manent, Joan Fuster i els germans Gabriel i Joan Ferraté), que s'afegien al romanent de lectors veterans que li eren coetanis i que en tenien una imatge fixada des de l'època de la Mancomunitat. Tots quatre han estat decisius en el fet que l'obra de Josep Carner tingui ara mateix uns quants lectors més, però segurament ha estat Joan Ferraté qui més ha contribuït a desmuntar els prejudicis que n'emboiraven la comprensió.

La poesia ha estat la gran passió literària de Joan Ferraté. Els seus esforços teòrics es van dirigir a descriure la manera en què s'objectiven en la consciència els materials imaginatius i els jocs verbals del poema a mesura que el llegim. A diferència de tants teòrics de la literatura, Joan Ferraté ha estat sempre capaç d'aplicar les seves reflexions a poemes concrets i de parlar i escriure amb una claredat solar.

El vessant menys reconegut de Joan Ferraté és la seva obra com a poeta. Això, sens dubte, els anys ho acabaran posant a lloc. Ara se'l té, a tot estirar, per l'autor d'uns quants versets menors i de circumstàncies. Temps vindrà que es valori en la seva justa mesura la manera en què s'ha dit a si mateix en formats diversos i a través de les veus d'altres poetes, en les seves traduccions de Cavafis o de Du Fu, i en el seu magnífic *Catàleg general*.